

AUDITO RŪMAI

Europos Audito Rūmai yra atsakingi už ES finansų auditą. Kaip ES išorės auditorius jie padeda tobulinti ES finansų valdymą ir veikia kaip nepriklausomas Sąjungos piliečių finansinių interesų sergėtojas.

TEISINIS PAGRINDAS

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 285–287 straipsniai.

STRUKTŪRA

A. Nariai

1. Skaičius

Kiekvienai valstybei narei atstovauja vienas narys (ši tvarka, anksčiau buvusi tik pripažinta, Nicos sutartimi įtvirtinta oficialiai), todėl šiuo metu yra 27 nariai.

2. Reikalavimai

Audito Rūmų nariai privalo:

- savo šalyse priklausyti (dabar arba anksčiau) išorės audito įstaigoms arba turėti šioms pareigoms ypač tinkamą kvalifikaciją;
- įrodyti, kad jų nepriklausomumas nekelia abejonių.

3. Skyrimo procedūra

Audito Rūmų narius skiria:

- Taryba, spręsdama kvalifikuotą balsų daugumą,
- pagal kiekvienos valstybės narės pateiktas rekomendacijas dėl jai skiriamos vietos,
- pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.

B. Kadencija

1. Trukmė

Šešeri metai, ji gali būti pratęsiama.

2. Statusas

Audito Rūmų nariams taikomos tos pačios privilegijos ir imunitetai kaip ir Teisingumo Teismo teisėjams.

3. Pareigos

Audito Rūmų nariai, eidami savo pareigas, turi būti visiškai nepriklausomi. Tai reiškia, kad:

- jie nesiekia gauti ir nepriima jokių nurodymų iš išorės;
- jie privalo susilaikyti nuo bet kokios su jų pareigomis nesuderinamos veiklos;
- jie negali dalyvauti jokioje kitoje mokamoje ar nemokamoje profesinėje veikloje.
- Jei jie nesilaiko šių sąlygų, Teisingumo Teismas gali atleisti juos iš pareigų.

C. Organizacija

Audito Rūmai iš savo narių trejų metų kadencijai išsirenka Audito Rūmų pirmininką, kuris gali būti perrenkamas kitai kadencijai.

Audito Rūmus sudaro penkios kolegijos, kurios yra atsakingos už konkrečias išlaidų ir pajamų sritis:

- I kolegija. Tvarus gamtos išteklių naudojimas;
- II kolegija. Investicijos, siekiant sanglaudos, augimo ir įtraukties;
- III kolegija. Išorės veiksmai, saugumas ir teisingumas;
- IV kolegija. Rinkų reguliavimas ir konkurencinga ekonomika;
- V kolegija. Sąjungos finansavimas ir administravimas.

Kiekviena kolegija turi dvi atsakomybės sritis: pirma, tvirtinti specialiąsias ataskaitas, specialiąsias metines ataskaitas ir nuomones; antra, rengti pastabų dėl ES bendrojo biudžeto ir Europos plėtros fondo metinių ataskaitų projektus ir nuomonių projektus, kad juos tvirtintų visi Audito Rūmai.

Audito Rūmuose dirba apie 900 darbuotojų ir jie įsikūrę Liuksemburge.

ĮGALIOJIMAI

A. Audito Rūmų auditai

1. Atsakomybės sritis

Audito Rūmų kompetencija – tikrinti Europos Sąjungos arba bet kurios ES įstaigos pajamų ar išlaidų ataskaitas. Atlikdami auditą jie siekia gauti pakankamą patikinimą dėl:

- Europos Sąjungos metinių sąskaitų patikimumo (finansinis auditas);
- pagal jas atliktų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo (atitikties auditas) ir
- finansų valdymo patikimumo (veiklos auditas).

2. Audito metodai

Audito Rūmų auditas atliekamas nuolat; jis gali būti atliekamas prieš uždarant atitinkamų finansinių metų sąskaitas. Auditas remiasi apskaitos dokumentais ir taip pat gali būti atliekamas vietoje:

- ES institucijose ir agentūrose;

- bet kurioje pajamas ar išlaidas ES vardu tvarkančioje įstaigoje;
- bet kurio iš ES biudžeto išmokas gavusio fizinio ar juridinio asmens patalpose.

Valstybėse narėse auditas atliekamas bendradarbiaujant su aukščiausiomis nacionalinėmis audito institucijomis. Audituojami subjektai privalo Audito Rūmams pateikti visus dokumentus arba informaciją, kurie, jų nuomone, būtini atliekant auditą.

Audito Rūmai neturi tyrimo įgaliojimų. Todėl jie praneša apie sukčiavimo ir korupcijos atvejus Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF), kuri toliau tiria tuos atvejus.

3. Audito ataskaitos

Atlikę auditą, Audito Rūmai paskelbia:

- metines ataskaitas dėl ES biudžeto įvykdymo ir Europos plėtros fondo naudojimo, įskaitant patikinimo pareiškimą;
- specialiąsias metines ataskaitas dėl ES agentūrų, decentralizuotų įstaigų ir bendrųjų įmonių;
- specialiąsias ataskaitas aktualiomis temomis, visų pirma patikimo finansų valdymo ir konkrečių sričių išlaidų ar politikos klausimais;
- apžvalgas bendromis politikos ir valdymo temomis, kuriose analizuojami dar neaudituoti aspektai ar sritys arba nustatomas faktinis pagrindas, susijęs su tam tikromis temomis (iki 2019 m. rugsėjo mėn. apžvalgos buvo suskirstytos į kelias pakategores: padėties apžvalgas, apžvalginius pranešimus ir skubias atvejų apžvalgas).

B. Patariamieji įgaliojimai

Pagal SESV 287 straipsnio 4 dalį prireikus kitos institucijos gali prašyti Audito Rūmų pareikšti nuomonę. Audito Rūmų nuomonė privaloma, kai Taryba:

- tvirtina finansinius reglamentus, kuriais nustatoma biudžeto sudarymo ir vykdymo procedūra bei sąskaitų pateikimo ir audito procedūra;
- nustato metodus ir procedūrą, pagal kuriuos Komisijai suteikiama galimybė naudotis ES nuosavais ištekliais;
- nustato taisykles, susijusias su finansų kontrolierių, leidimus suteikiančių pareigūnų ir apskaitos pareigūnų atsakomybe, arba
- tvirtina kovos su sukčiavimu priemones.

PATIKINIMO PAREIŠKIMAS IR KLaidŲ LYGIS

Auditoriai pateikė teigiamą nuomonę dėl 2018 m. ES sąskaitų patikimumo arba jas pripažino galiojančiomis, kaip tai daroma nuo 2007 m. 2018 m. (kaip ir 2017 m.) pajamos buvo be esminių klaidų.

Didelė 2018 m. išlaidų dalis buvo taip pat iš esmės be klaidų. Taigi, trečius metus iš eilės Audito Rūmai pateikė sąlyginę (o ne neigiamą) nuomonę dėl finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų tvarkingumo (tai trečias kartas nuo tada, kai Audito Rūmai pradėjo teikti metinį patikinimo pareiškimą 1994 m.). Apskritai kalbant, per pastarąjį dešimtmetį

padėtis labai pagerėjo. 2006–2011 m. Komisijai pavyko patobulinti finansų valdymą: 2006 m. 7 proc. siekęs klaidų lygis 2011 m. buvo sumažintas iki 3,9 proc. Nors klaidų lygis 2012 m. padidėjo iki 4,8 proc., nuo to laiko jis kasmet mažėja: (4,7 proc. 2013 m., 4,4 proc. 2014 m., 3,8 proc. 2015 m., 3,1 proc. 2016 m., 2,4 proc. 2017 m.), tik 2018 m. šiek tiek padidėjo – iki 2,6 proc.

Savo 2018 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai nurodė, kad vis dar yra tam tikrų problemų, visų pirma tuomet, kai išmokos iš ES biudžeto paramos gavėjams mokamos pagal jų anksčiau patirtų išlaidų deklaracijas, o tokiais atvejais taisyklės gali būti sudėtingos. 2014–2020 m. daugiametei finansinei programai (DFP) einant į pabaigą, Audito Rūmai taip pat pabrėžė, kad dėl žemo struktūrinių ir investicijų fondų lėšų panaudojimo lygio gali būti daromas su mokėjimų poreikiais naujos DFP pradžioje susijęs spaudimas. Taip pat dėl to, kad iš ES biudžeto remiamos 92,8 mlrd. EUR vertės garantijos, kylanti rizika yra didesnė. Į šiuos abu aspektus būtina atsižvelgti kitoje DFP.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Audito Rūmai buvo įsteigti 1977 m. Europos Parlamento iniciatyva. 1993 m. Audito Rūmai tapo ES institucija. Nuo to laiko jie padeda Parlamentui ir Tarybai atlikti biudžeto vykdymo kontrolės funkciją. Parlamentas, kiekvienais metais priimdamas sprendimą dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo, visų pirma remiasi metinėmis ataskaitomis ir specialiosiomis ataskaitomis.

Audito Rūmų nariai kviečiami pristatyti savo ataskaitas komitetų posėdžiuose (Europos Parlamento Biudžeto kontrolės (CONT) komiteto ir specializuotų komitetų) ir atsakyti į EP narių klausimus. Kiekvienais metais Audito Rūmai ir Parlamento Biudžeto kontrolės (CONT) komitetas rengia keletą posėdžių, per kuriuos CONT komiteto nariai su Audito Rūmų nariais aptaria politinius prioritetus, Audito Rūmų metinę darbo programą, išsamia bendradarbiavimo tvarką ir kt. Kartą per metus Audito Rūmų pirmininkas dalyvauja Europos Parlamento Komitetų pirmininkų sueigos posėdyje, kad pristatytų Audito Rūmų metinę darbo programą ir pakviestų visus komitetus pateikti savo pasiūlymus dėl kitos programos. Parlamentas savo metinėse rezoliucijose dėl Audito Rūmų biudžeto įvykdymo patvirtinimo taip pat teikia pasiūlymų šiais klausimais.

Taip pat pažymėtina, kad CONT komitetas rengia paskirtųjų Audito Rūmų narių klausymus. Be to, Audito Rūmų ekspertinė informacija padeda Parlamento nariams rengti teisės aktus finansiniais klausimais.

Michaela FRANKE / Rudolfs Verdins
05/2020

